

Istungidokument

B9-0365/2022

5.7.2022

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

USA Ülemkohtu otsuse kohta tühistada abordiõigus Ameerika Ühendriikides ning vajaduse kohta kaitsta abordiõigust ja naiste tervist ELis (2022/2742(RSP))

Iratxe García Pérez, Helène Fritzon, Miapetra Kumpula-Natri, Robert Biedroń, Predrag Fred Matić, Maria Noichl, Tonino Picula, Evelyn Regner

fraktsiooni S&D nimel

María Soraya Rodríguez Ramos, Abir Al-Sahlani, Barry Andrews, Sylvie Brunet, Karen Melchior, Samira Rafaela, Monica Semedo, Michal Šimečka, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Hilde Vautmans

fraktsiooni Renew nimel

Terry Reintke, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Kim Van Sparrentak, Anna Cavazzini, Ernest Urtasun, Alviina Alametsä, Monika Vana, Saskia Bricmont, Thomas Waitz, Kira Marie Peter-Hansen, Hannah Neumann, Piernicola Pedicini, Rasmus Andresen, Sara Matthieu, Marie Toussaint, Francisco Guerreiro, Markéta Gregorová, Rosa D'Amato, Bronis Ropé, Gwendoline Delbos-Corfield, Tilly Metz, Mounir Satouri, Henrike Hahn, Marcel Kolaja, Damien Carême, Mikuláš Peksa, Patrick Breyer, Ignazio Corrao

fraktsiooni Verts/ALE nimel

Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Malin Björk, Elena

Kountoura, Silvia Modig
fraktsiooni The Left nimel
Arba Kokalari

Euroopa Parlamendi resolutsioon USA Ülemkohtu otsuse kohta tühistada abordiõigus Ameerika Ühendriikides ning vajaduse kohta kaitsta abordiõigust ja naiste tervist ELis (2022/2742(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 1950. aasta Euroopa inimõiguste konventsiooni,
  - võttes arvesse 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,
  - võttes arvesse 2000. aasta Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
  - võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra kohta ELis seoses naiste tervisega¹,
  - võttes arvesse oma 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni ülemaailmse ohu kohta abordiõigusele ja abordiõiguste võimaliku tühistamise kohta USAs Ülemkohtu poolt²,
  - võttes arvesse USA Ülemkohtu 24. juuni 2022. aasta otsust, millega tühistati viie poolt- ja nelja vastuhäälega *Roe vs. Wade* kohtuotsus ning kaotati sellega föderaalne põhiseaduslik õigus teha aborti,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et Ameerika Ühendriikide Ülemkohus lõi pretsedendi pöördelise tähtsusega kohtuasjas *Roe vs. Wade* (1973), mida hiljem kinnitati kohtuasjades *Planned Parenthood vs. Casey* (1992) ja *Whole Woman's Health vs. Hellerstedt* (2016), tagades USAs põhiseadusliku õiguse varajases järgus rasedus seaduslikult katkestada; arvestades, et 24. juunil 2022. aastal otsustas ülemkohus viie poolt- ja nelja vastuhäälega tühistada *Roe vs. Wade* kohtuotsuse, millega ta kaotas föderaalse põhiseadusliku õiguse teha aborti, võimaldas osariikidel keelustada abort raseduse mis tahes etapis ja avas võimaluse abort täielikult keelustada;
- B. arvestades, et pärast selle otsuse vastuvõtmist ülemkohtu poolt on kaheksa osariiki aborti juba keelustanud; arvestades, et eeldatavasti võtavad 26 osariiki lõpuks vastu seadused, millega keelustatakse abort peaaegu täielikult; arvestades, et 13 osariigis on olemas nn käivitusseadused, mis jõustusid kohe pärast *Roe vs. Wade* kohtuotsuse tühistamist; arvestades, et sellest ajast alates on nii USAs kui ka kogu maailmas toimunud üha rohkem meeleavaldusi abordiõiguse kaitseks; arvestades, et vahepeal on kasvanud vastuseis ülemkohtu otsusele, eriti tuleks mainida 24. juunil avaldatud California, Oregoni ja Washingtoni kuberneride võetud nn mitme osariigi kohustust kaitsta juurdepääsu reproduktiivtervishoiule, sealhulgas abordile ja rasedumisvastastele vahenditele, ning kaitsta patsiente ja arste teiste osariikide püüdluste eest ekspordida

---

¹ ELT C 81, 18.2.2022, lk 43.

² Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0243.

abordikeeld nende osariikidesse³;

- C. arvestades, et ülemkohtu otsus mõjutab naiste ja tütarlaste elu kogu USAs ning selle kahjulikke tagajärgi saavad kõige teravamalt tunda haavatavas olukorras olevad isikud; arvestades, et otsus võib mõjutada negatiivselt ka muid seksuaal- ja reproduktiivtervisega seonduvaid õigusi; arvestades, et abordiõiguse piiramine või abordi keelustamine USAs, ELis ja kogu maailmas mõjutab ebaproportsionaalselt vaesuses elavaid naisi, eelkõige rassistatud naisi, sealhulgas mustanahalisi, ladinaameerika päritolu ja põliselanikest naisi ning maapiirkondadest pärit naisi, LGBTIQ-inimesi, puuetega naisi, noorukeid, rändajatest naisi, sealhulgas ebaseaduslikke rändajaid, ning üksikemaga leibkondi; arvestades, et riiklike aborditeenustega saab pakkuda kõigile naistele, sealhulgas haavatavas sotsiaal-majanduslikus olukorras olevatele naistele, üldist juurdepääsu ohutule ja seaduslikule abordile;
- D. arvestades, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ja -õigused, sealhulgas ohutu ja seadusliku abordiga seotud tervishoid, on põhiõigus; arvestades, et seksuaal- ja reproduktiivtervisele ja -õigustele juurdepääsu kriminaliseerimine, sellega viivitamine ja selle keelamine on naistevastase vägivalda vorm; arvestades, et need piirangud ja keelud ei vähenda abortide arvu, vaid sunnivad inimesi võtma ette pika teekonna või tegema ohtlikke aborte, tuues neile kaasa ka kriminaaluurimise ja süüdistuse esitamise ohu, ning need mõjutavad inimesi, kellel on kõige suurem puudus vahenditest ja teabest; arvestades, et peaaegu kõik ohtliku abordi tagajärjel suremise juhtumid leiavad aset riikides, kus abordi tegemine on väga piiratud; arvestades, et hinnangute kohaselt suureneb USAs ülejäämiseks aastaks pärast keelu jõustumist emade suremus ohtliku abordi tagajärjel 21 %⁴; arvestades, et kõnealused surmajuhtumid on täiesti välditavad; arvestades, et abordikeelud toovad kaasa ka sundrasedusega seotud surmajuhtumite arvu kasvu;
- E. arvestades, et kogu maailma 15–19-aastaste tütarlaste seas on peamine surmapõhjus rasedus- ja sünnitustüsistused; arvestades, et teismelised emad jätavad märkimisväärselt suurema tõenäosusega õpingud pooleli ja seisavad silmitsi tööpuudusega, mis süvendab vaesustsüklit;
- F. arvestades, et seoses *Roe vs. Wade* kohtuotsuse tühistamisega kasvab mure andmekaitse pärast; arvestades, et menstruatsiooni jälgimise rakenduste või asukohatuvastuse vahendite ja otsingumootorite kaudu saab koguda andmeid abordikliiniku poole pöördunud, raseduse katkestamise ravimi ostnud või abordi kohta teavet otsinud inimeste kohta; arvestades, et inimesi võidakse selle eest märgistada või kogutud teavet nende vastu kasutada; arvestades, et osariikides, mis on abordi keelustanud või kavatses seda teha, võivad õigusasutused kasutada digitaalandmeid nende kohta, kes soovivad aborti teha, viivad aborte läbi või hõlbustavad abordi tegemist;
- G. arvestades, et kuigi seksuaal- ja reproduktiivtervis ja -õiguste kaitse on kogu maailmas, sealhulgas Euroopas, üldiselt edenenu, on tagasimineku ohutu ja seadusliku abordi

³ <https://www.gov.ca.gov/2022/06/24/west-coast-states-launch-new-multi-state-commitment-to-reproductive-freedom-standing-united-on-protecting-abortion-access/>

⁴ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

õiguse osas väga murettekitav; arvestades, et *Roe vs. Wade* kohtuotsuse tühistamine võib tugevdada abordivastast liikumist Euroopa Liidus; arvestades, et Poola on ainus ELi liikmesriik, kes on oma seadustest kõrvaldanud abordi põhjuse, kuna ebaseaduslik konstitutsioonikohus otsustas 22. oktoobril 2020. aastal Poola naiste pikaajalised õigused tühistada, mis tähendab sisuliselt abordikeeldu; arvestades, et Maltal on abort keelatud; arvestades, et medikamentoosne abort raseduse varajases etapis ei ole Slovakkias seaduslik ja Ungaris kättesaadav; arvestades, et abordi kättesaadavus on vähenenud ka Itaalias⁵; arvestades, et juurdepääsu abordile ei võimaldata ka teistes ELi liikmesriikides, näiteks hiljuti Horvaatias⁶; arvestades, et EL ja selle liikmesriigid peavad tingimata kaitsma seksuaal- ja reproduktiivtervist ja -õigusi ning rõhutama, et naiste õigused on võõrandamatud ning neid ei tohi tühistada ega nõrgendada; arvestades, et ELi ja selle liikmesriikide jaoks on äärmiselt oluline jätkata edasiliikumist ohutu, seadusliku ja õigeaegse abordi kättesaadavuse tagamisel kooskõlas Maailma Terviseorganisatsiooni soovitude ja tõenditega;

- H. arvestades, et Euroopas on naiste ees ikka veel takistused, mis ei lase neil kasutada oma õigusi ja vabadusi õiguslike piirangute tõttu, mis ei arvesta naiste õigusi ja seavad nende elu asjatult ohtu; arvestades, et hiljuti keelati Ameerika turistil Andrea Prudentel teha Maltal aborti, kuigi tema elu oli ohus; arvestades, et naiste inimõiguste kaitsjale Justyna Wydryńskale esitati Poola üliõpilaste abordi vastaste seaduste alusel süüdistus selle eest, et ta andis teisele naisele medikamentoosse abordi tablette;
- I. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste hartas on sätestatud ELis elavate inimeste peamised põhiõigused ja -vabadused; arvestades, et ohutu ja seadusliku abordi kaitse mõjutab otseselt selliste põhiõiguste hartas tunnustatud õiguste tõhusat kasutamist nagu inimväärikus, isiklik autonoomia, võrdõiguslikkus ja kehaline puutumatus;
- J. arvestades, et 9. juunil 2022. aastal võttis Euroopa Parlament vastu jõulise resolutsiooni ülemaailmse ohu kohta abordiõigusele ja abordiõiguste võimaliku tühistamise kohta USAs Ülemkohtu poolt; arvestades, et selle resolutsiooni soovitusel on jätkuvalt asjakohased ja neid tuleks kohaldada⁷;
- 1. mõistab veel kord teravalt hukka tagasimineku naiste õiguste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste valdkonnas kogu maailmas, sealhulgas USAs ja mõnes ELi liikmesriigis; tuletab meelde, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ja -õigused on põhilised inimõigused, mida tuleks kaitsta ja tugevdada ning mida ei tohi mingil juhul nõrgendada ega ära võtta; palub kõigi nende riikide valitsustel, kus on vastu võetud seadused ja muud meetmed abordikeeldude ja -piirangute kohta, need tühistada ja tagada, et nende õigusaktid oleksid kooskõlas rahvusvaheliselt kaitstud naiste inimõiguste ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega;
- 2. teeb ettepaneku lisada õigus teha aborti Euroopa Liidu põhiõiguste hartasse; on seisukohal, et nõukogule tuleks esitada ettepanek muuta põhiõiguste hartat järgmiselt:

---

⁵https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc;
[http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁶ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0243_ET.html

— Artikkel 7a (uus)
„Artikkel 7a
Õigus teha aborti

Igäihel on õigus teha ohutult ja seaduslikult aborti.“

3. kinnitab sellega seoses oma 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni konvendi kokkukutsumise kohta aluslepingute läbivaatamiseks; ootab, et Euroopa Ülemkogu tuleks sel eesmärgil kokku; teeb ettepaneku, et selles protsessis lisataks hartasse õigus teha ohutult ja seaduslikult aborti; nõuab, et Euroopa Parlament kaasataks protsessi igasse etappi;
4. väljendab kindlat solidaarsust USA naiste ja tütarlastega ning toetust neile ning ka neile, kes sellistes keerulistes tingimustes on seotud seadusliku ja ohutu aborti õiguse ja kättesaadavuse tagamise ja kaitsmisega; toetab ka nõudmist, et USA Kongress võtaks vastu seaduseelnõu, mis kaitseks aborti föderaaltasandil;
5. on sügavalt mures asjaolu pärast, et aborti keelustamine ja muud piirangud mõjutavad ebaproportsionaalselt vaesuses elavaid naisi, eelkõige rassistatud naisi, sealhulgas mustanahalisi, ladinaameerika päritolu ja põliselanikest naisi või maapiirkondadest pärit naisi, LGBTIQ-inimesi, puuetega naisi, noorukeid, rändajatest naisi, sealhulgas ebaseaduslikke rändajaid, ning üksikemaga leibkondi; rõhutab, et naistel, kes rahaliste või logistiliste tõkete tõttu ei saa reisida naaberosariikide või naaberriikide reproduktiivtervise kliinikutesse, on suurem oht, et nad võtavad ette ebaturvalisi ja eluohtlikke protseduure või on sunnitud raseduse vastu tahtmist lõpuni kandma, mis kujutab endast inimõiguste rikkumist ja soolise vägivalla vormi⁸;
6. kutsub USA valitsust üles tagama andmekaitse kõigile, eriti neile, kes soovivad aborti teha, viivad aborte läbi ja hõlbustavad aborti tegemist, võimaldades privaatselt ja turvalist juurdepääsu, peatades käitumise jälgimise, tugevdades andmete kustutamise poliitikat, krüpteerides edastatavaid andmeid, võimaldades sõnumite vaikimisi otspunktkrüpteerimist, vältides asukoha jälgimist ja tagades, et kasutajaid teavitatakse nende andmete taotlemisest⁹;
7. rõhutab rasestumisvastaste vahendite puudulikkust kättesaadavust ja täitmata vajaduste olemasolu¹⁰; rõhutab, et esmatähtsaks tuleks pidada võitlust seksuaalse vägivalla vastu ning üldist igakülgset, eakohast ja tõenditel põhinevat seksuaal- ja suhteõpetust, mitmesuguseid kvaliteetseid, kättesaadavaid, ohutuid, taskukohaseid ja vajaduse korral tasuta rasestumisvastaseid vahendeid ja tooteid, pereplaneerimise nõustamist ning tervishoiuteenuseid; tunnustab valitsusväliste organisatsioonide rolli teenuseosutajatena ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste toetajatena ning julgustab neid oma tööd jätkama;
8. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama poliitilist toetust inimõiguste kaitsjatele ja tervishoiuteenuste osutajatele, kes töötavad seksuaal- ja reproduktiivtervise

⁸ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

⁹ <https://www.eff.org/deeplinks/2022/06/effs-statement-dobbs-abortion-ruling>

¹⁰ ÜRO Rahvastikufondi aruanne maailma rahvastiku olukorra kohta, „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy“, 30. märts 2022.

- ja -õiguste edendamise nimel, samuti naiste õiguste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste valdkonna kodanikuühiskonna ja rohujuuresandide organisatsioonidele, kes on sooliselt võrdõigusliku ühiskonna peamised osalejad ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste teenuste ja teabe olulised pakkujad, eriti need, kes töötavad keerulistes tingimustes Euroopas; nõuab tungival, et komisjon toetaks ja kaitseks neid kaitsjaid igasuguse tagakiusamise eest, millega nad võivad kokku puutuda;
9. on mures soolise võrdõiguslikkuse vastaste ja valikuvastaste rühmade rahastamise võimaliku suurenemise pärast maailmas, ka Euroopas;
  10. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid tunnustaksid juriidiliselt aborti ning kaitseksid ohutu ja seadusliku aborti ning muude seksuaal- ja reproduktiivtervise seonduvate õiguste austamist; nõuab lisaks, et EL propageeriks seda õigust ja seaks selle tunnustamise peamiseks prioriteediks läbirääkimistel rahvusvahelistes institutsioonides ja muudel mitmepoolsetel foorumitel, nagu Euroopa Nõukogu, ning toetaks selle õiguse lisamist inimõiguste ülddeklaratsiooni;
  11. taunib asjaolu, et ELis puudub paljudel naistel ikka veel juurdepääs aborditeenustele mõnes liikmesriigis endiselt kehtivate õiguslike, rahaliste, sotsiaalsete ja praktiliste piirangute tõttu;
  12. nõuab tungival, et liikmesriigid dekriminaliseeriks abordi ning kõrvaldaksid ohutu ja seadusliku aborti ning seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu ja -õiguste kättesaadavuse takistused ja võitleksid nende vastu; kutsub liikmesriike üles tagama diskrimineerimiseta juurdepääsu ohututele, seaduslikele ja tasuta aborditeenustele, sünnieelsetele ja emade tervishoiuteenustele ja -toodetele, vabatahtlikule pereplaneerimisele, rasestumisvastastele vahenditele, noortesõbralikele teenustele ning HIVi ennetamisele, ravile, hooldusele ja toetusele;
  13. soovib saata USAsse võimalikult kiiresti delegatsiooni, et hinnata ülemkohtu otsuse mõju ning toetada naiste õigustega tegelevaid valitsusväliseid organisatsioone ja valikuvõimalusi pooldavaid liikumisi riigis; nõuab, et tulevased Euroopa Parlamendi delegatsioonid, kes reisivad Washingtoni, tõstataksid järjepidevalt abortiõiguse küsimuse ja kohtuksid naiste õiguste organisatsioonidega;
  14. kutsub Euroopa välisteenistust, ELi delegatsiooni USAs, komisjoni ja kõiki ELi liikmesriike üles kõigi nende käsutuses olevate vahenditega tugevdama meetmeid, et tõrjuda tagasiminekut naiste õiguste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste valdkonnas, sealhulgas kompenseerides USA senise seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste rahastamise võimaliku vähenemise kogu maailmas ning kindlalt toetades üldist juurdepääsu ohutule ja seaduslikule abordile ning muudele seksuaal- ja reproduktiivtervise seonduvatele õigustele ja seades need oma välissuhetes esikohale;
  15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, ELi inimõiguste eriesindajale, Ameerika Ühendriikide presidendile ja tema administratsioonile, USA Kongressile ja USA Ülemkohtule.